

lide noget Tab, man skal se, hvilke Indtægter de som Lehnbesiddere have af Fæstegodset. En anden Sag var det, naar Fæstegodset var i andre Mænds Hænder, men i Lehnbesiddernes! Denne Maade at ordne Forholdet paa, er et Udtryk for den dybe Høiagtelse, som Forslagsstillerne nære for dem; man er overbevist om, at man derved paa ingen Maade kommer til at gaa dem for nær; de faae fuldelig Det, som de have nu. Dette med Hensyn til Erstatningen. Med Hensyn til Sammensætningen af Kommissionen, der skal bedømme Erstatningen, vil jeg sige, at, dersom den ærede Taler havde foreslaaet en Sammensætning, der kunde være mere betryggende og mere heldig, da kunde man jo overveie det. Jeg for mit Vedkommende er, efter den Erfaring, jeg har, overbevist om, at naar man sammensætter Kommissionen paa den Maade, som her er foreslaaet, vil den give al mulig Betryggelse saavel for Lehnbesidderne som for Fæsterne. Sæltfald maatte man imødesæe et andet og bestemt formuleret Forslag, inden man kunde yttre sig derom. Jeg antager, at Loven efter mine Ord vil komme til at omfatte ogsaa de Stifelser, for hvilke der for Tiden gjælder andre Bestemmelser.

Det forekommer mig, at det maa siges, at Almenvellet kræver denne Foranstaltning. Vi vilde have Ende paa Fæstevæsenet, det er længe nok blevet overladt til den frivillige Overenskomst, vi vilde have en Slutning paa denne Ting, vi vilde ikke have, at denne fra Middelalderen nedarvede Eiendomsform skal være bestaaende, naar vi træde ind i det tyvende Aarhundrede. Det er Forslagsstillerens Opfattelse, og det er deres Ønske. Vi finde, saaledes som det er Manges Opfattelse, at man paa ingen Maade vil tilføie Lehnbesidderne noget Tab i de Indtægter, de hidtil have haft af Fæstegodset. Man vil give dem, der ere bundne af Familietraditioner, Leilighed til at frigjøre sig derfor, og saadanne Familietraditioner blive stærkere, idet de gaa fra den Ene til den Anden. En Lehnbesidders vil sige: Han solgte ikke, og jeg skal jandelig heller ikke gjøre det, og jeg skal ogsaa til mine Arvinger lade Besiddelsen gaa ned, uden at være formindsket. Familietraditionerne ere stærke, den samme Mand kan gjerne sige: Gudskelov for denne Lov, jeg vilde gjerne have solgt, naar det ikke var Hensyn til min Arvelader, som har gjort mig det umuligt at sælge. Det forekommer mig, at der i selve Lovforslaget viser sig et ømt Hensyn til Lehnbesidderne. Der er jo givet dem ikke mindre end 10 Aar, i hvilke de kunne blive enige med Fæsterne, og i hvilke jeg tror, at de ville

blive saaledes enige med dem, at der egentlig slet ikke bliver Noget tilbage for den næste Paragraf. Dernæst er det en overordentlig stor Fordel for dem, at man har studdt Staten ind imellem, saa at de ikke skulle ligge og forhandle med de enkelte Fæstere, det afgjøres med eet Slag som et stort Komplex. Dette Hensyn synes jeg ogsaa man skylder Mænd, som efter min Erfaring virkelig have opfattet alle disse Forhold paa en storlaaet Maade, ikke alene fordi de have Naad berettiget til, men ogsaa fordi der virkelig er visse Stillingen i Samfundet, som medføre, at der hos de Paagjældende er en mere storlaaet Tænkemaade end hos mange Andre.

J. Sage: Fri Jord i fri Mands Haand, det er den røde Traad, som gaar igennem disse tre Lovforslag. Jeg vil, da jeg haaber, at den høitærede Formand ikke vil standse mig, streife ind paa alle disse Lovforslag, de hænges i Virkeligheden temmelig nøie sammen. Motiver til dem findes der jo ikke, saaledes som de ere forelagte. Det eneste store Motiv, som blev anført ved Indbringelsen, var den, om jeg saa maa udtrykke mig, smukke Talefigur: Fri Jord i fri Mands Haand. Det er en Talemaade, en Talefigur, hvis indre Skjønhed jeg rent æsthetisk talt ikke skal benegte, og jeg beneger heller ikke, at den har en vis Realitet. Men hvor der er Tale om politiske og sociale Foranstaltninger, gaar det ikke an at lade sig lede af æsthetiske eller romantiske Hørelser. Naar de Møbler, hvorved man skal bringe Sagen til Virkelighed og føre den ud i Livet, er Forbud, Tvang og Masseexpropriationer, saa er denne Frihedsfane, som man har hejset over disse Lovforslag, fulgt af saadanne Furier, at det forekommer mig, at Frihedens Ansigt er fuldstændig tilhyllet. Det er mistænkeligt, naar man for at gennemføre den Slags Frihedsløve skal tage sin Tilflugt til den Slags Møbler. Som det er fremhævet af begge de to ærede Talere, det ærede Medlem for Rjøbenhavns 5te Valgkreds (Boos) og Rjøbenhavns 1ste Valgkreds (Nimestad), afhænger jo Berettigelsen positivt af, om der kan paavises store sociale Under, der følge af den bestaaende sociale Tilstand, eller om man kan godtgjøre, at saa store sociale Goder ville blive Følgen af Reformen, at man alligevel skal gaa til den Slags Tvangs- Forbuds- og Udsættelsesbestemmelser. Dette er endnu ikke blevet paavist med Hensyn til en eneste af disse tre Love. Man har ikke kunnet paavise, at Fæstevæsenet i den Stikelse, hvori det endnu er ilde, i den Nest, man kan sige, der er tilbage, er et saa stort socialt Onde, at det skulde være nødvendigt at hævde det